

בכלי על מועד

שתי שליחויות לארץ ישראל

(נ) ? ג' (ו)

נג. כד. ויבאו עד נחל אשכל ונגו ואשכל ענבים וגוי למקום ההוא קרא נחל אשכל על אוזות האשכל אשר כרתו וגוי. בכלון כתיב אשכל מלא חוץ מן הראשון דכתיב חסר, רילע"ע דהנגולן נברא נקרא בתחלת מהל אשכל ע"ש אשכל חברו של אבריהם (ולכן כתיב תחלה ויבאו אל נחל אשכל לפני שקראוו נחל אשכל) אלא שנקרא אשכל חסר כי חברו של א"א נברא אשכל חסר כמ"ש בפ' לך אבל אחר שחתכו שם האשכל, קראוו אשכל מלא ע"ש האשכל כי אשכל ענבים נכתב מלא, וכן ר"פ דברים (אי' כ"ד) כתיב ויבאו עד נחל אשכל וירגלו אותה כתיב חסר כי כשללו עדין נברא אשכל חסר אבל בפ' מותה (במדבר ל"ב ט') כתיב ויעלו עד נחל אשכל וראו את הארץ כתיב מלא משום דמיiri כשהראו את הארץ זהה

ה' אחר שכרתו את האשכל וראו בזה טוב הארץ והפירוט ואו כבר נברא אשכל מלא. (שורר שכיע"ז כתוב בדברי אלהו מהגר"א).

שתי שליחויות של ריגול היו בהיסטוריה הקדומה של העם היהודי. הש寥ות הראשונה בפרשת השבוע "שלח לך אנשים ויתورو את ארץ כנען". הש寥ות השנייה שלוח יחווש (תחלת ספר יהושע פ"ב) שני אנשים לש寥ות של ריגול בארץ ישראל, ארבעים שנה אחרי הש寥ות הראשונה.

למרבה הפלא הש寥ות הראשונה נכשלת לגמרי עד שבני ישראל בוכים וכמאחוז"ל שבכיה זו הפקה אח"כ לבכיה של דורות ע"י חורבן ביהמ"ק. ואילו הש寥ות השנייה ש洩ות אותם יהושע הנה היא מצילה מאז ומחזקת את המורל בעם וכולם נשאים את כל הארץ ו גם נמוגו כל יושבי הארץ מפניו" (יהושע א, כד) הלא דבר הווא!!

כתבו על כך המפרשים, בש寥ות הראשונה נאמר בתורה"ק "כולם אנשים ראשין בני ישראל מהה" והتورה מונה בשם שמות האנשים החשובים. בש寥ות השנייה לא נאמר בכלל מי הם הש寥ות, נאמר כך: "וישלח יהושע בן נון מן השטיים שננים אנשים מרגלים בראש לאמר לו ראו את הארץ ואת יריחו וגוי" (יהושע ב, א) לא כתוב מי הם האנשים. אולם בחוז"ל מבואר שהאנשים הללו היו האחד "כלב בן יפונה" מי שהיה בין המרגלים הראשוניים שלא התפתחה לדבר סרה בארץ ישראל. והשני היה ננד לאותו דור, זה הוא פנחס בן אלעזר בן אהרון הכהן.

עד מבארים חז"ל ושואלים למה נאמר "חרש לאמר", הרי כל מרגלים הם תמיד "חרש", ואם הם לא הולכים "חרש" הם אינם יכולים להיות מרגלים. גם מהו "לאמר", היה צריך לומר "וישלח יהושע בן נון מן השטיים שננים אנשים מרגלים לו ראו את הארץ וגוי".

א' אומרים על כך חז"ל במד"ר "אל תקורי חרש אלא חרש" כלומר עשו עצמכם כחRoss בקדורים מוקרי כל חרס, היינו עשו עצמכם כאחד העם, אנשים פשוטים בלתי חשובים שאיפלו בעיניהם עצמם נחשבים.

חידושים הרויים מבאר למה דока כחרס, מושם שבכל הכלים כדי מתכת או כלי עץ אם נגע בהם שורץ מיטמאים בין מותוכם בין מן החוץ, לא משנה מהימן נגע השורץ בכל הכלים וזה כלי חרס אינו מיטמא אלא בכונעה בתוכו של הכלים, אבל אם נגע בו מן החוץ אינו מיטמא. הטעם לכך הוא מושם שככל כי יש לו חשיבות ממש עצמו ולא רק משום שיש לו בית קיבול, אלא שכל הכלים של מתכת או של עץ יש לו ערך ושוו לעצמו גם אם לא נשתמש בו בכלל. אבל כל חרס אין לו שום ערך עצמי שהרי ככלו עשוי מאדמה ועפר והוא לו שום חשיבות עצמית, אך כל חשיבותו וערךו הוא ורק משום שאפשר להכנס בו בדברים, שיש לו בית קיבול, ולכן מיטמא רק בכונעה בפנים.

כאשר משה רבינו שלח מרגלים נאמר עליהם "כולם אנשים ראשין בניי המה" ופרש"י: "חשובים היו באותה שעיה". כלומר, שליחים אלה היו חשובים מצד עצם, לא ההלך לש寥ותם מתוך כונעה לשולחים ולמנחים, אלא רק את כבודם העצמי ביקשו וכפי שסביר בזזה"ק כי נשים וראשים לבנייהם היו רק במדבר, אבל בארץ ישראל בודאי צ'כבר היו מופטורים מתפקידם כראשי בניי, שהרי בארץ ישראל כבר אפשר למונת "מלך" וזו אחת משלוש המצוות שניצטוו ישראל בכוניסתם לארץ ישראל. וא"כ כל כבודם ושירותם עומדים על כריית התרנגולות ומומט להשאר בגנות ולהשאר שם עם הכבוד מאשר להכנס לארץ ישראל ולאבד את הכבוד ואת השורה. וזה הייתה הבעייה העיקרית בש寥ות הראשונה, שליחות של אנשים שמשמעותם את עצם חשיבותם וראשם לעצם עם כל

החישובים האישיים האנוכיים שלהם, ולכן הש寥ות לא הצלחה. מאייד, הש寥ות השנייה הייתה כולה של הש寥ות של קודש, איפלו שם של הנשלחים

אינו נזכר, כי אינם חשובים לעצם כלל ועיקר, וכל הש寥ות הוא מכוח משלחים יהושע בן נון. עשו את עצם ככלי חרס שאין לו כל חשיבות רק ככלי קיבול, והם היו כל קיבול לש寥ות הקודש בלבד ורק בזה הייתה להם חשיבות, בכונעה המוחלטת שלהם נ"ל למלחמות, ועי"כ שליחות זו עלתה בההצלחה.

(1)

משנה מסכת ביכורים פרק ג משנה א

[ג] במדבר פרשת שלח פרק יג פסוק כג
קושרו בגמי ואומר הר' אלו ביכורים

ונבוא עד גנול אשכל זי קרתוי משם זמור לעשב כל ענבים אחד וישארו בפתח בשנים ומן הרמנים ומן בתאותם:

ח' הרמ"ז- ר' מנחים זעמאבא ס' ג

איთא בשם הארץ זל דמצות הבאת הביכורים היא תיקון לחטא המרגלים. דהרי המרגלים הוציאו דבר על הארץ ומצות ביכורים ניתנה ממש חיבת הארץ. והוסיף ע"ז הרמ"ז זצ"ל רמז זהה במשנה ביכורים (ג:) ..הנה מוזכרים כאן השלשה מינים המוזכרים גם אצל המרגלים שאוותם הם הביאו מארץ ישראל. והרץ להביע שביביהם.

ויהם כל גת העש לא מבה. ופירוץ רצ"י ז"ל, וכי זו צלגד עשה לנו גן עמרס
 וסלל קרע לנו לחת כסיס וסורייד לנו לחת סון וטנג לנו לחת הסלוי. רגלי¹
לעומם לא מrown למל' הזכיר מה סוקולינו חמזרים, וגפרט כי וילוח מינראס קייק
חוותמת כל גתנו? יותר קפה, כי זצ"ס (סונטה דז נ"ס) ליתול נ"כ, וכוקולינו
 חמזרים, ק"כ תנגל פקוציה על רצ"י ז"ל, מדווע סחמייט זחת הצר חמר ווילוח
 סוקולינו חמזרים כהוועה גנומלה? ניל זס"ר, ונטס לבתורה קפה על וויא
 סקרלינו חמזרו גו עמרס ואל זצמו מכח? זיל' מפי זס"ר, וויא ניטקנו ולטער,
 כמה גודלו זוכתו דמעניינו כי לדיק גן יותר גודלו זוכתו מוי זהינו לדיק
 גן לדיה, כיוו זהמר פקע"ה זמזה לדיק וטוו לו — לדיק גן לדיה. וכן מליין
 האל' יונתקה לאזינו ע"ה ויעתר לו ס' ופירוץ רצ"י, לו וויא לה, לפני זלינה דומס
 חפלת לדיק גן לדיק חפלת לדיק גן רצע. ובללו פיס כל גת רויא זחצזן ווילומר
 כל מותם פנדים וונפלהות זוכתו ליטרל זוכתו גת מכח רצינו ע"ה, ויזען,
 פ' ס' כל קריית פים ונעשה רק זוכתו גת מכח, לכן כתיאז מה ייזור מכח, וכן ג"כ
 יזען, כי סון וגס פצליו סי' כי פקע"ס פגטיך זחת לאלרגיס לאזינו ע"ס וקמ"כ
 ג' ילו זרכות גלוול, ח"צ, וכי זו צלגד עשה לנו גן עמרס, סיינו, זוכתו גודלו
 מפני זסוח לדיק גן לדיק וסלל קרע לנו לחת כסיס וסורייד לנו לחת סון ווילוח הסלוי.
 כל אלה נעשו רק זוכתו גת מכח לנו רחיי לאזועע זקלו ווילוח זוכיר יילוח חמזרים
 מפני זילוחת מיליס טיטה נירס מכדור לאלרגיס לאזינו ווילוח פיטה זוכתו גת מכח.

(3)

(4)

(5)

(6)

(7)

(8)

(9)

T

here is an old proverb, in the finest and juiciest vernacular, which expresses a great and unfortunate truth — "As the Gentile goes, so goes the Jew." This pointed and biting comment on the Jew in exile is amply attested to by our history. The Canaanites worshipped idols — and later the Israelites did. In the middle ages, the Christians developed ascetic sects — and then some Jews propounded a form of asceticism which smacked of Christianity. The Poles and Cossacks wore a certain type of clothing, and then the Jews adopted and sanctified it and continued to wear it — even long after it had passed out of style. Whether culturally or sociologically or religiously, the Jew has often fallen prey to this form of mimicry which calls for adopting and adapting the least attractive forms and features of other peoples.

Our Sages, in the beautiful homilies they usually employ, underscore this point. In this week's biblical portion we read of the twelve *meraglim* (spies) who were sent to the Promised Land by Moses. Their mission was clear and to the point. They were to spy out the land and

(10)

(11)

A Commentary for the Ages: Numbers

report their findings to Moses and the people. Two of these special investigators, Caleb and Joshua, were profoundly impressed by the beauty of the land, its great possibilities and the tremendous potentials of the Israelites in developing and thriving in that country. The other ten spies, however, did not take such a sanguine approach. They were cowed by some giants they had encountered. They brought back reports which sound like a biblical version of *Jack and the Beanstalk*. Disconcerted, discouraged, and disheartened, they submitted a gloomy and pessimistic report. Now pessimism is a highly contagious disease, and soon they infected most of their fellow Jews. The results were tragic and the wrath of God was incurred. But what caused this state of affairs? The *meraglim* must have undergone some special experience which contributed to this campaign of fear and hysteria which they engendered. The Rabbis link in the biblical narrative. One giant, they relate, ate a pomegranate and then threw away the shell. And then the *meraglim* climbed into that shelf to seek shelter in it.

What our Sages want to indicate with this story is that the *meraglim* were people who had no self-respect. They were "golus Jews" or "shtadanim" even before the Jews settled in Israel. Some Jews, they mean to tell us, will accept even a hollow shell, as long as it was once used by a non-Jew. They are willing to accept it even after it has been emptied of its life-giving pulp and after it has been discarded. Indeed, "as the Gentile goes, so goes the Jew." Twelve staunch princes of their people seeking shelter in a second-hand pomegranate shell! What a shame and disgrace; what a notorious self-debasement! And the Bible itself does not fail to predict the results of an attitude of this sort. By their own testimony, the *meraglim* indict themselves when they say, "And we were in our own eyes as grasshoppers, and so we were in their eyes" (Numbers 13:33). Certainly! For if a man thinks of himself as no more than an insignificant insect, it is the inviolable law of nature that his fellows think of him as being no more than a mere grasshopper. If a man is willing to cringe in the pomegranate shells thrown to him, then, thrown to him they will indeed be.

That lesson of self-respect, of not accepting the shells of strange ideologies, of not dancing to someone else's tune, is something which

SHELAH: Having Self-Respect

must be impressed upon us with all firmness. A glaring example of that lack of self-respect we Jews display on occasion happened some short while ago when a Jewish mayor of a Jewish city in the Jewish state visited this city. The bus driver of that mayor's city demanded of him, legitimately, that they be granted their one day off on Shabbat. The mayor of Haifa agreed that they deserve a one-day-a-week respite – but not on Shabbat! Any day, but not Shabbat! Here is a man who has done his utmost to keep the streets of his city clean and the avenues of his soul muddy. And leaving aside the fact that the voices raised in protest were few and far between, the committee selected to lay out the welcoming mat to this mayor, saw fit to do him honor with a non-kosher reception. Again the protests were feeble when a storm should have been raised and when every pulpit in the country should have thundered against this unmitigated *chutzpah* and brazen effrontery and presumptuousness.

Why was there no open and clear repudiation of this sort of arrogant audacity? Because, I firmly believe, we had buried our heads in the empty shell of nationalism thrown to us by others. Nationalism can be Jewish too. But only when it is vested with the holiness and sanctity and spirit which is typical of our people. Nationalism without these elements – secular nationalism – is only a hollow shell of an idea which was already out of vogue and being discarded by others when we picked it up. The real lovers of Zion were those who did protest this travesty. The others were, and are, not. How can we expect the respect of others for our people and our religion, if we do not manifest any respect for them?

One can cite example after example of Jews, especially American Jews, indulging in sycophantic mimicry and imitation of everything which tastes of non-Jewish sophistication. This month of June is particularly appropriate for mention of some of the more flagrant examples of Jews adopting Christological ceremonies and features and integrating them in the marriage ceremony. The notorious "double-ring" ceremony, for one, is a Gentile ritual which seems to have some fascination for some Jews. Or take some modern authors – and here I have in mind one of the finest books on Judaism expounded in modern terms ever to appear – who may otherwise excellent remarks by constant and consistent reference to a "Judeo-Christian" tradition. Here too one detects an

(4)

attempt, however unconscious, to cringe and beg acceptance from the non-Jew by hiding in the discarded shells of their pomegranates.

One wonders what happened to our Jewish pride and self-respect. We appeal not for vanity, but for self-respect; not for the negation of others, but for the affirmation of ourselves – for the free expression of our desire to pick our own fruit and not grovel in the waste baskets of others for mere shells long discarded. When that day comes, Israel will be ours indeed in the fuller, more meaningful sense. Then we will have gained more than a land – we will have won back ourselves.

וציל. ובספר נחלה לישראל לנודול אחד מארץ ישראל, שנפטר עוד בשנת תרכ"א, הביא את דבריו בעל חסד לאברהם הנ"ל, והוסיף עוד על זה בוה"ל: הרוי להריה איך אין אנו מבנים עפ"י ראות עינינו הגשמי את ישבי ארץ ישראל, כי אדם יראה לעינים וה' יראה ללבב. א"ב אין אנו יכולים לדונם ולבודות את אישים פרטיטים וכש"כ הכלל, אפילו אם רואין מהם אשר לא חוטב בעינינו ולא טוב עשה בתוך עמי, עכ"ל. ואני מopsis עוד על דבריו – וכש"כ כשהוא רואים בדברי חז"ל שמעשייהם וצווים לפני המקום, דודאי אסור לדבר עליהם טהרה. וכל מי שאינו נזהר בזה ואינו שומר את פיו אינו שומר מערות נפשו.

(5)
שען
טכט

ויבכו העם בלילה ההוא (ז"א, א)

מה היה סופם של המרגלים - שגמרו עי"ז בכיה לדורות. וכן הנה עד הוטיפו בכיה על בכיה, והגענו למה שהגנוו היום, שבבויות ישראל ראיינו שערוריה על שעורה ובכיה על בכיה, וכל זה הוא מפני שמאסן בארץ חמדה, ועיין בספר שפט אמרת למך מהר"ם חאגני נק"ט, ט שכתב בגודל העונש של המדרברים בוגנות יישבי ארץ ישראל. זה לשונו: כי יצא האניריה מלפני יתרון, דבשם שכל האנשים הראים את כבוי, וזהו רואים את הארץ, אין גור עליהם שלא יראו רואים את הארץ, כן לדורות הבאים -

כל מי שיוציא שם רע על הארץ ילקה בגופה ויבנס בעונש זה, והיינו זכל מנאציז לא

יראה יתי, כל דקי על העתיד ג"כ, עי"ש.

ועיין עוד בספר הקדוש חסד לאברהם, להמקובל האלקי [מהර"א אוללא], זקייט של מה החדר, מען ג' נהר ים שכורב בוה"ל: כל הדר באין ישראל נקרא צדיק הגם שאינו צדיק כבף הנראת לעינים, כי אם לא היה צדיק הניתה הארץ מקיאו, כמו שאמר הכתוב יקראי ית, כתה יתקיא הארץ את ישביה, ומפני שהארץ אינו מקיאו - בהכרח הוא נקרא צדיק, וכך אם הוא בחזקת רשות, עכ"ל הקדוש. [ונראת, שיש מקור לדברי המקובל האלקי הנ"ל שכל דבריו ברוח הקדוש כאמור, גם בש"ס דילן במסכת עי"ז נס, א] במאה דקאמרו שם תא חוי, מה בין גנביavel לפליטים דארץ ישראל, עי"ש פירש"ין, ובספר עבותה עבדה ג'וזאנ מהרשיק מריאד

(6) לה) ועשו להם ציצית וגוי. כל תוכן הפרי צריך ביאור כי איך יוכור את כל מצוות ה' עיי' שיסתכל בחוט של תכלת, ונ"ל זה העניין בשני דרכם. הדרך הראשון הוא, ע"ד שאמרו בספר וmbiao הילקוט פר' האזינו (לבתקמך) א"ל הקב"ה למשה אמרו להם לישראל הסתכלו בשם שבראתי לשמשכם שما שננו מדרתם או שما עליה גלגל חמה מן המערב, ולא עוד אלא ששם להעשה וכו', וכן הוא אומר לענן הים (יזמה הכב) האוית לא תידאו וגוי אשר שמתי חור גבול לים. שמא שנייה מדרתו ולא עוד אלא שמצטרע לעשות ואין יכול שנאמר (שם הכב) ויתגעשו ולא יוכל. מכאן ראה שהם אינו משנה מדרתו מיראה שהרי מצטרע לעשות ואינו ראשאי, והשים אינן משנים מדרתם מהאהבה כמ"ש ולא עד אלה ששם לעשות. והנה בעניין התחלת אroz"ל (מנחות מג) תכלת דומה לים, ועם דומה לוקיע, ווקיע דומה לכטא כבוד, ובוראי פירושו שצבעים אלו בדומה כי אין תכלת דומה לרקיע אלא כל אחד נטה בצבעו אל הדומה לו וככל אחד עמוק מחייבו. ובמאמר זה חתום כל העניין לומר מה עניין הסתכלות בחוט של תכלת לשיזכרו עיי' זה כל מצות ה' ולא יצא מן המדה אפילו כמלא נימא, אלא לפ"י שתכלת דומה לים ועיי' שיסתכל בחוט זה יזכור אל הים הדומה לו בצבעו וייה דומה כאלו היה הים תמיד נגד עניין, ואז יחבונן במעשה הים שאינו יוצא מן המדה אפילו כמלא נימא וממנו יראה וכן יחבונן שהזכיר בעל המדרש האומר הסתכלו בים כי הסתכלו היינו לשון ציצית שהוא נגור

(6)
כג'
כג'

(6)

מלשון מצין מן החרכים. (שיר בט) דהינו שיהיה מצין ומסתכל בים שאיןו משנה
מדתו כך הוא לא ישנה בק"ז ואם יעבור אפילו על אחת מכל מצות ה' הרי הוא יוציא
מן המדה אשר מרד לו ה' לומר עד פה תבא ולא תוסיף בזה מותר זהה אסורה.
אך לפי שמן חיים אין ללמד כי אם לעבד את ה' מיראה, שהרי אמר ביס ולא עוד
אללא שמצטרע לעשותו כרוי וכמ"ש האותי לא תיראו נאות ה' אשר שמתי חול גבול
ליהם. ש"מ שמן חיים אין ללמד כי אם היראה מילתה זוטרת לגבי משה ולגביו כל
דרכותיה אבל אין זה סוף השלימות, כי העושה מהאהבה ועובד את ה' בשמה גודל
מן היראה אלהים והוא הנחנה מגיעת כפיו בתורה שארו"ל (ברכותח), כי העושה
בשב和睦אה נחנה מעצם היגעה, אבל היראה אינו נחנה מעצם המעשה, ע"כ
אמר וים דומה לרקייע כי ע"י שיזכר תמיד במעשה חיים יהיה דומה כאלו הים
תמיד נגד עניינו ואחר כן יהיה דומה גם כן כאלו הוא מסתכל ברקייע תמיד כי ים
דומה לרקייע וממנו יראה וכן יעשה, מה הרקייע אינה משנה מדוות ולא עוד אלא
שבשמח לעבדך כך יעבד גם הוא את ה' בשב和睦אה, ואם יאמר העובד ה'
מה יתרון לעושה מהאהבה על העושה מיראה, ע"ז אמר רוקיע דומה לכטא כבוד,
כי ע"י זה זיכור שמתוך האהבה יבא לדבוקות השכינה מקום חוצבה של הנשמה
כפי כל ירא מתרחק ממנו וזה שהוא ירא ממנה, והאהוב משתול תמיד לדבק בנאהב לו
כפי על כן יבא על שכנו נמצא שהאהבה תכילת ההצלחה כי על ידה יזכה לדבק
כטטא כבוד וע"י שיצץ ויסטכל ברקייע יהיה נזכר לכטא כבוד ע"י דמיון הצבעים.
долפי שיש כאן רמז לשכר נגלה של העה"ז הכא בזוכות היראה, ולשכר נסתור הכא
בזוכות האהבה, כמ"ש (ברכותח) בנחנה מגיע כפир אשדריך בעה"ז, וטוב לך לעה"ב.
ע"כ נאמונה פרשה זו ועשוו להם ציצית בלשון נסתור, ואח"כ והיה לכם ציצית בלשון
ונגילה וזה פירוש יקר, וזהו טעם ח' חוטין ה' קשות סך הכל י"ג בפספר אהבה.

אני ס' הילוכות מכר כוונתי מחייב וכו' מהו ס'
הילוכות. לפה, כמובן כי מרדך קידר מודיע נסמלות
על מהבכמו כל דבריו וממפעצונו וסומנותו מוטיב
בנעם ממעס נבר נבר סדרם לפטור נן ממקומותיו
בנטיגותנו ולגרלו בוגרים בה בוגר שלג חנויותינו טויב
זרען נמלנס והס סומן לכל גודל צמדותם בוגר פלאין
סידוך לסתולות על מהבכמו פטל הנימוקין טויבים ווטט
למעס. כי ס"ה יודע מהבכנות צי' מרדך ומטנים מודיע
צפונתך פרטיזן מל כל לרטי בני מרדך והס סטיקר
פזרות סלרכס. קמלס ומלא מל מהבכמו כס"ה מנקה
אללו של דרכיו וחכו ענו ס' חיליכים נבר טולחי מתקבב
מרין מיליס ומטלאן על מהבכמן צי' מרדך ס' הילוכיס רני
מפני שטיך מל כל דרכך: